

Bitt av pattedyr

REDAKSJONELT

SOLHEIM K

Bitt av pattedyr, oftest av hund, forårsaker 1% av alle legevaktbesøk i USA (1). 1-2 millioner amerikanere bites av hund eller katt hvert år (2), og halvparten av alle amerikanere vil bli bitt av et dyr eller et menneske i løpet av livet (3).

I en fersk undersøkelse fra USA har man beregnet at over 333000 pasienter oppsøkte akuttavdelinger (emergency departments) i hele USA årlig i perioden 1992-94, dvs. en årlig insidens på 12,9 per 10000 innbyggere (4). Dette betyr over 900 nye hundebitt som nødvendiggjorde besøk på akuttavdeling per dag. For hvert dødelig hundebitt (ca. 20 per år) var det 670 innlagte pasienter, 16000 legevaktbesøk og en legevaktkostnad på 102 millioner amerikanske dollar. Det er over 50 millioner hunder i USA.

Selv om slike skader ikke har dette omfang her i landet, er det flere grunner til å fremheve funnene i den undersøkelsen fra Legevakten i Oslo som presenteres i dette nummer av Tidsskriftet (5). For det første er dette bitt av pattedyr, hvorav de fleste er såkalte kjæledyr. For det annet kan bittene være farlige - en sjelden gang kan de medføre døden. Faren for vansiring er til stede, og bittene er hos mange ledsaget av infeksjonskomplikasjoner, vanligvis med sjeldne bakterier. En uvanlig situasjon som ikke nevnes i Dahls artikkel, er den spesielt farlige hendelse som oppstår når et kobbelt av hunder angriper mennesker, som regel barn eller eldre kvinner som er alene (6).

I Dahls materiale var de fleste dyrene kjæledyr. Dyr brukes imidlertid til så mangt, f.eks. som politihunder. I et materiale fra fengselssykehuset i Los Angeles - University Southern California Center - undersøkte man antall politihundebitt per pasient, skadetype og komplikasjoner i perioden 1988-91 og i perioden 1992-95 (7). I første periode var politikken "bit og hold", i den siste "finn og gjø". I alt ble til sammen 705 pasienter behandlet i de to periodene. 99% var menn, gjennomsnittsalderen var 25 år og 85% var latinamerikanere eller afroamerikanere. Etter endringen i politikken avtok pasienttallet fra 639 i første periode (1988-91) til 66 i siste periode (1992-95).

Dette illustrerer hvordan et enkelt tiltak kan redusere omfanget av en potensielt alvorlig skade. Hunder biter oftest menn og da i hendene, mens barn som oftest blir bitt i ansiktet/hodet. Store hunder kan med sine kraftige tyggemuskler lage svære bløtdelsskader (8). Disse bør, iallfall der det er store ansiktsskader, henvises til plastikkirurgisk kompetanse. Slike sår blir imidlertid sjeldnere infisert. Grundig skylling og rensing av såret med børste står sentralt, og generelt er videre åpen sårbehandling sikrest.

Derimot er kattebitt spesielle, fordi de spisse kattetennene kan implantere mikrober via den lille, men dype bittskaden som lages. Derved kan alvorlig artritt og bøyenesynovitt bli følgen (8). Alvorligst er det når leddkapsel penetreres. Katter og også mennesker har rikelig

med mikrober i saliva, 10¹¹ bakterier per milliliter, og i plakk på tennene enda mer.

Sjeldne, men farlige infeksjoner, som infeksjon med *Capnocytophaga canimorsus*, ble omtalt første gang i 1976. Slike infeksjoner har en dødelighet på 30%, til tross for god effekt av antibiotika. Til nå er over 100 tilfeller beskrevet (9). Risikoen for denne og andre infeksjoner gjør det spesielt viktig med grundig informasjon til pasienten om å komme tilbake til kontroll hvis tegn på infeksjon oppstår. Pasientens tetanusstatus bør klarlegges, og rabiesrisiko (etter bitt utenlands) bør vurderes.

Både de store materialene som er nevnt, og Dahls etter norske forhold store materiale, bør føre til forebyggende arbeid. Selvfølgelig er det ikke enkelt pga. hundens store popularitet som både venn og beskytter (10, 11).

Kaare Solheim

LITTERATUR:

1. Dinman S, Jarosz DA. Managing serious dog bite injuries in children. *Pediatr Nurs* 1996; 22: 413-7.
2. Lewis KT, Stiles M. Management of cat and dog bites. *Am Fam Physician* 1995; 52: 479-85.
3. Griego RD, Rosen T, Orengs IF, Wolf JE. Dog, cat and human bites: a review. *J Am Dermatol* 1995; 33: 1019-29.
4. Weiss HD, Friedmann DI, Coben JH. Incidence of dog bite injuries treated in emergency Departments. *JAMA* 1998; 279:51-3.
5. Dahl E. Dyrebitt ved Oslo Kommunale Legevakt. *Tidsskr Nor Lægeforen* 1998; 118: 2614-7.
6. Kneafsey B, London KC. Severe dog-bite injuries, introducing the concept of pack attack: a literature review and seven case reports. *Injury* 1995; 26: 37-41.
7. Hutson HR, Anglin D, Pineda GV, Flynn CJ, Russel MA, McKeith JJ. Law enforcement K9 dog bites: injuries, complications and trends. *Ann Emerg Med* 1997; 29: 637-42.
8. Kelleher AT, Bordon SM. Management of bite wounds and infection in primary care. *Cleve Clin J Med* 1997; 64:137-41.
9. Lion C, Escande F, Burdin JC. *Capnocytophaga canimorsus* infections in humans: review of the literature and case reports. *Eur J Epidemiol* 1996; 12: 521-33.
10. Larsen Ø. Hundene blant oss. *Tidsskr Nor Lægeforen* 1997; 117: 4361.
11. Larsen AB, Lingaas F. Hund og helse. *Tidsskr Nor Lægeforen* 1997; 117: 4375-9.

Publisert: 17. oktober 2018. *Tidsskr Nor Lægeforen*. DOI:

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2020. Lastet ned fra tidsskriftet.no